

IX OGÓLNOPOLSKI
FESTIWAL KULTURY
SŁOWIAŃSKIEJ I CYSTERSKIEJ
w Ładzie nad Wartą

Wioski i parasie

8-9 CZERWCA 2013

Wioski i parafie

IX OGÓLNOPOLSKI
FESTIWAL KULTURY
SŁOWIAŃSKIEJ
i CYSTERSKIEJ
w Łądzie nad Wartą

Mówimy, że świat interesuje się wielkimi wydarzeniami i wielkimi ludźmi. Wojny, bitwy, traktaty polityczne, epokowe odkrycia, nazwiska wybitnych przywódców, twórców kultury czy wynalazców wypełniają karty podręczników historii oraz pierwsze strony gazet. Jednak w życiu codziennym często ważniejsze są sprawy lokalne, problemy, które rozwiązujemy wspólnie z sąsiadami na naszym własnym „podwórku”. Nasze małe ojczyzny, wioski i miasta, gminy i parafie na ogół obchodzą nas bardziej niż odległy świat. Tutaj bowiem życie toczy się według ustalonych reguł, mamy swoje prawdy i swoje autorytety, swoje sukcesy i swoje porażki, spieramy się lub jednoczymy w obliczu lokalnych katastrof i zagrożeń płynących z zewnątrz, tworzymy społeczność, w której wszyscy się znają i nikt nie jest anonimowy, gdzie każdy może liczyć na pomoc drugiego człowieka i gotów jest pomagać innym w biedzie. To nasz świat, który nas kształtuje i wychowuje, to nasz dom, który nieustannie budujemy, ulepszamy, którego bronimy i w którym czujemy się bezpiecznie.

Od wieków wielka historia toczy się obok małych codziennych spraw. Podobnie było w średniowieczu. W tamtym okresie lokalne środowiska tworzyły wioski oraz wspólnoty sąsiedzkie, nazywane w źródłach pisanych „opolami” lub „osadami”. Od XIII wieku, wraz z umacnianiem się chrześcijaństwa i docieraniem tej religii do najbardziej odległych zakątków kraju, coraz ważniejszą rolę zaczęły odgrywać parafie. Inne formy samorządności kształtowały się natomiast w zgromadzeniach zakonnych oraz w miastach lokowanych na

prawie niemieckim. Funkcjonowanie takich wspólnot miało duże znaczenie zarówno dla małego regionu, jak też dla całego państwa. To przede wszystkim z rodzinną wioską i jej najbliższym otoczeniem, obejmującym lasy, pola, łąki, wzgórze, jeziora, rzeki oraz sąsiednie skupiska ludzkie identyfikował się człowiek średniowiecza. I choć sprawy lokalne nieraz obchodziły tylko mieszkańców takiej krainy, to jednak w tych małych społecznościach jak w soczewce skupiały się problemy, którymi żył cały kraj.

A zatem wspólnoty lokalne oraz ich znaczenie w średniowiecznej Polsce i Europie będą głównym tematem IX Ogólnopolskiego Festiwalu Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie nad Wartą. Tej problematyce poświęcone będą wykłady popularno-naukowe, wystawy archeologiczne, prezentacje multimedialne oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży; do niej nawiązywać będą również inscenizacje historyczne, spektakle teatralne i koncerty. Niezbędne tło stworzą natomiast prezentacje dawnych rzemiosł oraz pokazy walk, stanowiące stałe punkty programu łądzkiej imprezy, popularyzującej wiedzę o średniowieczu. Nowością tej edycji naszego Festiwalu będzie „Forum Lokalne”, w którym zastanawiać się będziemy nad wykorzystaniem historii i jej zabytków w promocji małych ojczyzn.

Zapraszamy do Łądu, miejsca pięknego i niezwykłego, gdzie wielka historia splota się z dniem dzisiejszym. Zapraszamy na spotkanie ze średniowieczem, z wojami, rycerzami i mnichami, z kupcami i rzemieślnikami, muzykami i kuglarzami, na spotkanie z epoką, która oczaruje Was niepowtarzalnym klimatem. Przyjedźcie i stańcie się dumnymi obywatelami Łądu! Bo tylko tutaj, poznając uroki nadwarciańskiej krainy, poczujesz się w pełni Europejczykiem.

Michał Brzostowicz

SOBOTA, 8 czerwca

GRÓD i PODGRODZIE

- 9.30 Rozpoczęcie IX Festiwalu Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej pt. „Wioski i parafie”
- 9.30-19.00 **W grodzie i na podgrodziu:** warsztaty rzemieślników, kramy kupieckie, prace rolnicze, codzienna krzątania i sceny z życia dawnych Słowian
- 9.30-14.00 **Konkursy i zajęcia edukacyjne dla dzieci z zakresu przyrody** [punkt informacyjny Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu]
- 10.00 „Archeologia ziemi łódzkiej” – otwarcie wystawy posterowej Agnieszki Stempin i Kateriny Zisopulu-Bleja z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu [Ośrodek Edukacji Przyrodniczej]
- 10.00-11.00 Koncert zespołu „Zgagafari”
- 10.30-11.00 **Projekcje filmów o parkach krajobrazowych** [sala konferencyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 11.00-16.00 „Odkrywanie przeszłości” – wykop archeologiczny dla dzieci [punkt informacyjny Muzeum Archeologicznego w Poznaniu]
- 11.30-12.30 Koncert zespołu „Dziejba”
- 11.30 **Wyprawa archeologiczno-przyrodnicza na grodzisko wczesnośredniowieczne na „Rydłowej Górze”** [zbiórka przy Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 11.30-12.30 „Tuż za płotem. Zwierzęta i rośliny związane z człowiekiem” – prelekcja multimedialna mgr Natalii Sulanowskiej [sala konferencyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 12.00-14.30 „Średniowieczna wioska – część I” – zabawy edukacyjne dla dzieci (Stowarzyszenie „Przeszłość dla Przyszłości” z Poznania)
- 13.00 -14.00 Koncert zespołu „Pola Rabarbru”
- 14.30-15.30 Koncert zespołu „Ęzibaba”
- 14.30-16.00 „Wioski i parafie” – festiwalowa gra edukacyjna dla dzieci i młodzieży [punkt informacyjny Muzeum Archeologicznego w Poznaniu]
- 14.30-14.45 „W świecie zwierząt” – zajęcia edukacyjne z zakresu przyrody [tablica edukacyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 15.30-16.30 Koncert zespołu „Zgagafari”
- 16.00-16.15 „W świecie zwierząt” – zajęcia edukacyjne z zakresu przyrody [tablica edukacyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 16.30 Powitanie Gości
- 17.00 „Bitwa o gród w Łądzie” – inscenizacja walk wczesnośredniowiecznych
- 18.00 Koncert zespołu „Mosaic”

SOBOTA, 8 czerwca

KLASZTOR

- 9.30-18.00 **Wokół klasztoru średniowiecznego:** prasa Gutenberga, pisanie ikon, warsztat witrażysty [krużganki i sień]
- 9.30-18.00 „Codziennosc średniowiecza” – piknik naukowy [krużganki klasztoru]
- 9.30 „Wczesnośredniowieczne grody nad środkową Wartą” – otwarcie wystawy archeologicznej przygotowanej przez Magdalenę Poklewską-Koziół i Kateriny Zisopulu-Bleja z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu [Sala Organowa-Galeria]
- 9.30 „Wsi wiele, a pleban jeden” – rozpoczęcie prezentacji multimedialnej Magdaleny Poklewskiej-Koziół, Magdaleny Sprenger i Mateusza Sikory z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu [krużganki zachodni klasztoru]
- 10.00-18.00 **Zwiedzanie klasztoru z przewodnikiem**
- 12.00 **W obozie średniowiecznych rycerzy** [park przy kościele pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 13.30-16.00 „Wspólnoty lokalne w średniowieczu – część I” – wykłady popularnonaukowe [Sala Opacka]:
- Horyzont kościelnej wieży. Lokalne społeczności w średniowiecznej Polsce* – prof. Tomasz Jurek (Poznań)
- Opola, wierwie i żupy – związki sąsiedzkie na terenie wczesnośredniowiecznej Słowiańszczyzny* – dr hab. Piotr Boroń (Katowice)
- Parafie w średniowieczu* – prof. Dariusz A. Sikorski (Poznań)
- Średniowieczny klasztor i jego sąsiedzi* – prof. Krzysztof Kaczmarek (Poznań)
- 14.00-16.30 „Historia żółtej cizemki” – zabawy edukacyjne dla dzieci (Małgorzata Żukowska z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu) [Sala Organowa-Galeria]
- 14.30-16.00 „Wioski i parafie” – festiwalowa gra edukacyjna dla dzieci i młodzieży [punkt informacyjny Muzeum Archeologicznego w Poznaniu]
- 15.00 **Pokazy walk średniowiecznych rycerzy** [park przy kościele pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 15.30 Koncert zespołu „Liarman” [kościół pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 19.00 „Ave Mater o Maria. Muzyka maryjna XV wieku z Polski i Niemiec” – koncert zespołu „Dekameron” [kościół pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 20.00 „Legenda o królowej Jadwidze wg L. Rydla” – przedstawienie zespołu „Cracovia Danza” z Krakowa [dziedziniec między klasztorem a nowym budynkiem seminarium]

NIEDZIELA, 9 czerwca

GRÓD I PODGRODZIE

- 9.30-17.00 **W grodzie i na podgrodziu:** warsztaty rzemieślników, kramy kupieckie, prace rolnicze, codzienna Krzątania i sceny z życia dawnych Słowian
- 9.30-10.00 **Projekcje filmów o parkach krajobrazowych**
[sala konferencyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 9.30-14.00 **Konkursy i zajęcia edukacyjne dla dzieci z zakresu przyrody**
[punkt informacyjny Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu]
- 10.00 **Wyprawa archeologiczno-przyrodnicza na grodzisko wczesno-średniowieczne na „Rydłowej Górze”**
[zbiórka przy Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 10.00 -11.00 Koncert zespołu „Pola Rabarbru”
- 10.30-13.00 **„Średniowieczna wioska – część II”** – zabawy edukacyjne dla dzieci (Stowarzyszenie „Przeszłość dla Przyszłości” z Poznania)
- 10.30-12.00 **„Wspólnoty lokalne w średniowieczu – część II”** – wykłady popularno-naukowe [sala konferencyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]:
Wyspy w krajobrazie przyrodniczo-kulturowym Słowian zachodnich – prof. Wojciech Chudziak (Toruń)
Życie codzienne średniowiecznego Polaka w świetle odkryć archeologicznych, czyli rozpaczliwa próba udowodnienia, że nam dzisiaj żyje się lepiej – prof. Sławomir Moździoch (Wrocław)
- 11.00-16.00 **„Odkrywanie przeszłości”** – wykop archeologiczny dla dzieci [punkt informacyjny Muzeum Archeologicznego w Poznaniu]
- 11.30-12.30 Koncert zespołu „Zgagafari”
- 12.00-12.15 **„W świecie zwierząt”** – zajęcia edukacyjne z zakresu przyrody [tablica edukacyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 12.00-14.00 **„Wioski i parafie”** – festiwalowa gra edukacyjna dla dzieci i młodzieży [punkt informacyjny Muzeum Archeologicznego w Poznaniu]
- 12.30 **„Bitwa o gród w Łądzie”** – inscenizacja walk wczesnośredniowiecznych
- 13.30-13.45 **„W świecie zwierząt”** – zajęcia edukacyjne z zakresu przyrody [tablica edukacyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 14.00-15.00 Koncert zespołu „Dziejba”
- 14.00-15.00 **„Tuż za płotem. Zwierzęta i rośliny związane z człowiekiem”** – prelekcja multimedialna mgr Natalii Sulanowskiej [sala konferencyjna w Ośrodku Edukacji Przyrodniczej]
- 14.00 **„Legenda o Lechu, Czechu i Rusie”** – widowisko dla dzieci w wykonaniu Drużyny Najemnej „Wici” z Poznania
- 15.30 Koncert zespołu „Zgagafari”
- 17.00 Zakończenie Festiwalu

NIEDZIELA, 9 czerwca

KLASZTOR

- 9.30-17.00 **Wokół klasztoru średniowiecznego:** prasa Gutenberga, pisanie ikon, warsztat witrażysty [krużganki i sień]
- 9.30-17.00 **„Codziennosc średniowiecza”** – piknik naukowy [krużganki]
- 10.00-16.30 **Zwiedzanie klasztoru z przewodnikiem**
- 11.00 **„Miłość z nich jest największa”** – spektakl grupy teatralnej WSDTS w Łądzie
[dziedziniec między klasztorem a nowym budynkiem seminarium]
- 11.00 **W obozie średniowiecznych rycerzy**
[park przy kościele pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 12.00-14.00 **„Historia żółtej cizemki”** – zabawy edukacyjne dla dzieci (Małgorzata Żukowska z Muzeum Archeologicznego w Poznaniu)
[Sala Organowa-Galeria]
- 12.00-14.00 **„Wioski i parafie”** – festiwalowa gra edukacyjna dla dzieci i młodzieży [punkt informacyjny Muzeum Archeologicznego w Poznaniu]
- 13.00 **„Spotkanie z muzyką dawną”** – Henryk Kasperczak z Akademii Muzycznej w Poznaniu [kapitułarz]
- 13.00-17.00 **Forum Lokalne: „Czy potrzebna jest nam historia?”** – panel dyskusyjny o roli historii w życiu współczesnych mieszkańców Łądu, powiatu słupeckiego i innych społeczności lokalnych [ogród przy zachodnim skrzydle klasztoru]
- 14.00 **Pokazy walk średniowiecznych rycerzy**
[park przy kościele pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 14.30 **„O Virgo splendens”** – koncert zespołu „Scandicus” [kościół pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]
- 17.30 **Msza Św. na zakończenie Festiwalu**
[kościół pw. Najświętszej Marii Panny i Św. Mikołaja]

CZY POTRZEBNA JEST NAM HISTORIA?

Forum Lokalne – Łąd, 9 czerwca 2013 roku

Organizowany od 2005 roku Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej opowiada o czasach świetności Łądu, związanych z funkcjonowaniem grodu, jednego z najważniejszych ośrodków Polski piastowskiej oraz klasztoru cysterskiego, założonego

u podnóża pradoliny Warty. Zarówno zabytkowy kompleks klasztorny, jak też zbudowany siedem lat temu zespół drewnianych obiektów, nawiązujących swym charakterem do wczesnośredniowiecznej warowni, każdego roku ściągają do tej niewielkiej miejscowości grupy rekonstruktorów przeszłości oraz licznych turystów. Jedni wcielają się w role mieszkańców średniowiecznego grodu i klasztoru, drudzy, już jako widzowie, poznają niepowtarzalny klimat minionej epoki, znajdując jednocześnie szereg okazji do wzbogacenia swojej wiedzy o przeszłości. Niespodziewanie jednak sukcesy naszego Festiwalu, jak też powodzenie innych tego typu imprez w Polsce, wywołały pytanie – czy historia jest nam potrzebna? Jaki jest stan naszej świadomości historycznej? Czy potrafimy być dumni z naszej historii, zarówno tej wielkiej, jak i lokalnej? Czy umiemy korzystać z niej w naszym codziennym działaniu? Czy wokół zabytków łądzkich, które stały się inspiracją naszych Festiwali, a niedawno

znalazły się w nowym projekcie Szlaku Piastowskiego, potrafimy zbudować markę produktu turystycznego? Czy lokalna społeczność identyfikuje się z zabytkami na swoim terenie? I wreszcie – czy lokalna społeczność potrafi stworzyć zaplecze turystyczne wokół unikalnych obiektów zabytkowych?

Dostrzegając wagę zadanych pytań, postanowiliśmy zorganizować w niedzielę, 9 czerwca 2013 roku, o godzinie 13.00, w ogrodach klasztoru łądzkiego, dyskusję – historyczne Forum Lokalne, skupiające miłośników historii, zarówno tej wielkiej, jak i regionalnej, pasjonatów tropiących ślady przeszłości, gromadzących pamiętki i kultywujących wielkość swojej małej ojczyzny. Dyskusję zainicjuje Jacek Wrześniński, który na przykładzie Szlaku Piastowskiego, unikatowej trasy turystycznej, spinającej autentyczne obiekty Państwa Piastów, przedstawi szanse promocji lokalnych miejsc we współczesnej rzeczywistości. Z kolei możliwości wykorzystania zabytkowego miejsca i przeistoczenia go w obiekt przyciągający setki tysięcy turystów zapre-

zentuje Wojciech Celiński z Wolina, małego pomorskiego miasteczka znanego z organizacji Festiwalu Słowian i Wikingów. Natomiast Małgorzata Stefańska, historyk i metodyk nauczania historii z Gniezna, pokaże, jak można zarazić młodych ludzi wiedzą o przeszłości, organizując żywe lekcje historii i ucząc jej także poza szkolnymi murami. Wreszcie major Tomasz Ogrodniczuk opowie o tym, jak jego miłość do historii pozwoliła uratować wiele obiektów zabytkowych.

Zapraszamy do udziału w dyskusji. Szczególnie liczymy na tych, którzy aktywnie pragną włączyć się w popularyzowanie wiedzy o przeszłości Łądu, powiatu słupeckiego i innych małych ojczyzn, budować lokalną dumę oraz realizować własne pasje.

Organizacja Forum Lokalnego:

Ewa Matyba (Starostwo Powiatowe w Słupcy) – tel. 63 275 86 28
e-mail: ewa.matyba@powiat-slupca.pl

Jacek Wrzeński (Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich) – tel. 61 880 00 76
e-mail: jaled@wp.pl

www.festiwal-lad.pl

www.muzarp.poznan.pl

www.powiat-slupca.pl

Organizatorzy Festiwalu:

Starostwo Powiatowe w Słupcy, Muzeum Archeologiczne w Poznaniu, Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”, Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich – Oddział w Poznaniu, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Urząd Gminy w Łądku, Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie oraz Fundacja „Patrimonium” w Poznaniu

Projekt współfinansowany przez:

Projekt jest współfinansowany ze środków otrzymanych od Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Patronat medialny:

Kontakt:

Michał Brzostowicz

(Muzeum Archeologiczne w Poznaniu)

tel. 61 852 82 51

michal.brzostowicz@muzarp.poznan.pl

Piotr Pawlak

(Muzeum Archeologiczne w Poznaniu)

tel. 61 852 82 51

piotr.pawlak@muzarp.poznan.pl

Joanna Słowińska

(Starostwo Powiatowe w Słupcy)

tel. 63 275 86 11

joanna.slowinska@powiat-slupca.pl

www.festiwal-lad.pl